

Справа «Соргуч проти Туреччини» («*Sorguc v. Turkey*»)

Реферативний переклад¹

У рішенні, ухваленому 23 червня 2009 року у справі «Соргуч проти Туреччини», Європейський суд постановив, що

- було порушено ст. 10 Конвенції (право на свободу вираження поглядів), яке виявилось у покладенні надмірних обмежень на свободу заявника у вираженні наукових поглядів.

Відповідно до ст. 41 Суд призначив сплатити заявнику 3 500 євро як компенсацію моральної та матеріальної шкоди та 50 євро на відшкодування судових витрат.

Обставини справи.

Заявник, Доган Соргуч, є професором у галузі будівничого менеджменту у Стамбульському технічному університеті. Він народився 1930 року та мешкає у м. Стамбулі.

На академічній конференції 1997 року заявник роздав матеріал, у якому, не вказуючи конкретних імен, висловлював свою критику процедури обрання кандидатів наук. Пізніше того ж року п. Н.С.А., кандидат наук, подав проти п. Соргуча цивільний позов, вимагаючи компенсації шкоди. Пан Н.С.А. стверджував, що окремі коментарі, викладені у матеріалі заявника, безпосередньо зашкодили його репутації. Згодом п. Н.С.А. було звільнено з посади з огляду на його професійну та особисту невідповідність.

Суд першої інстанції відмовив п. Н.С.А. у задоволенні позову, відзначивши, що його твердження були лише критикою університетської системи та її складових. Натомість апеляційний суд задовольнив скаргу п. Н.С.А., визнавши матеріал заявника безпосереднім нападом на репутацію позивача. Суд зобов'язав п. Соргуча сплатити загалом 3 455 215 турецьких лір (приблизно 1 600 євро), ця сума охоплювала відшкодування моральної шкоди та судових витрат.

Обставини справи.

Спираючись на ст. 10 Конвенції, заявник скаржився на рішення національних судів про визнання його винним у дифамації.

Суд вважає, що п. Соргуч висловив свою думку щодо загальної проблеми, а саме стосовно системи призначень та посадового зростання в університетах. Суд також дійшов висновку, що твердження заявника були оціночними судженнями, які, зважаючи на те, що ґрунтувалися на його професійному досвіді, а також стосувалися проблеми, яка обговорювалася в університетських колах, могли бути доведеними. Втім національні суди не дали можливості заявнику обґрунтувати свої погляди, визнавши,

¹ Повний текст рішення див. на сайті www.echr.coe.int

натомість, що вони становлять посягання на репутацію Н.С.А. Отож, суди надали більшого значення захисту репутації неназваної заявником особи (зокрема, через призначення цій особі досить високої компенсації), ніж свободі вираження поглядів, якою мають користуватися науковці у загальних дебатах. Суд підкреслив важливість академічної свободи, зокрема свободи працівників навчально-наукових установ виражати вільно свої погляди про систему чи заклад, у якому вони працюють, а також свободи поширювати знання та істину без обмежень. З огляду на це Суд постановив, що було порушено ст. 10 Конвенції.